

עודכן ב- 25/08/2010 01:37

שלמה ברום | נחוץ רמטכ"ל פוליטי

בסערה סביב בחירת הרמטכ"ל החדש נשמעה הטענה שאסור שרמטכ"ל יהיה נגוע בפוליטיקה. המהדרים אף גרסו שאלוף שהיה מזכירו הצבאי של ראש הממשלה פסול לתפקיד הרמטכ"ל, משום שזוהם בחיידק של המחלה הבזויה הקרויה פוליטיקה, כביכול מדובר לפחות בסיפיליס.

מינוי רמטכ"ל בתקופה שבה ישראל מתמודדת עם איומים ביטחוניים מורכבים ראוי לטיפול יותר רציני. יש טעם לבחון את הגישה המקובלת, שלפיה הרמטכ"ל צריך להיות איש צבא טהור וחף מכל הבנה פוליטית, ובקיצור בוק.

כשמדובר במדיניות חוץ, אין צרה גדולה יותר מרמטכ"ל שאינו מבין את הסביבה המדינית שבה פועלת ישראל ואין איום גדול יותר לדמוקרטיה מרמטכ"ל שאינו פועל לפי מדיניותה של ממשלתו, אלא רק לפי שיקולים צבאיים צרים. זה היה תמיד נכון וזה נכון ביתר שאת במאה ה-21, שבה המלחמה השכיחה היא זו שבה מדינה נלחמת בשחקן לא מדינתי. אלו מלחמות מתמשכות, שבהן ההכרעה אינה בהכרח במגרש הצבאי, כי אם במגרש המדיני ובדעת הקהל. זוהי מלחמה שבה לפעולה של חייל בודד במחסום או על המאווי מרמרה, יכולה להיות השפעה מדינית נרחבת.

במציאות הזאת, המנהיג הצבאי האידיאלי הוא קצין אינטלקטואל, שיש לו מספיק כריזמה וידע צבאיים ושמבין היטב את הסביבה המדינית והאסטרטגית שבה הוא פועל. זהו קצין שיודע גם מתי לעצור ולא רק מתי להסתער, ושאחד מתפקידיו הוא ליצור את הסביבה הביטחונית שמסייעת לממשלה לממש את מדיניותה. אם הוא אינו שלם עם המדיניות, הדרך היחידה הפתוחה לפניו היא התפטרות.

מסיבה זו הטענות שהועלו בתקופת תהליך אוסלו נגד קציני צבא שהיו מעורבים במשא ומתן עם הפלסטינים, נראו לי נלעגות. בארצות הברית איש אינו מתרגש מהעובדה שאחד מסגניו של ראש המטות המשולבים מוגדר מי שתפקידו לסייע לשרי החוץ והוא נלווה אליהם במסעותיהם ושותף לשיחות עם גורמים זרים.

ההבדל בין ישראל לארה"ב הוא, ששם כפיפותו של הדרג הצבאי לדרג מדיני ברורה, ואיש אינו חושב שהשיקולים הצבאיים עליונים על מדיניות הנשיא. שם לא יקרה שאלוף שראש הממשלה מורה לו להסיר מחסומים, עונה שימלא את ההוראה, אבל אם יקרה משהו, זאת תהיה אחריותו של ראש הממשלה. בארה"ב הוא היה מפוטר.

המנהיג הצבאי צריך להכיר את המערכת הממשלתית וצריכה להיות לו גם הבנה פוליטית, אף שאינו שחקן במגרש המפלגתי. קולין פאוול היה אחד מראשי המטות המשולבים הטובים, דווקא בגלל הרקע שלו, שכלל שירות ממושך במטה המועצה לביטחון לאומי, ומשום היכרותו הטובה עם המערכת הפוליטית ועם מדיניות החוץ האמריקאית. אין פלא שמלחמת המפרץ הראשונה היתה מופת של סוף מעשה במחשבה תחילה ואילו מלחמת המפרץ השנייה היא דוגמה קלאסית של "בואו ונכבוש את עיראק ואחר כך נראה מה עושים עם זה".

מה שמפריע לי ברקע של יואב גלנט הוא החשד שאינו פוליטי מספיק. ראשית, מפני שלא מילא תפקיד בכיר במטכ"ל שבו התחכך עם המערכת המדינית; שנית, משום שלפני המלחמה בעזה ובמהלכה שיחק בדיוק את התפקיד של הקצין הבוק שחושב שהעיקר הוא "להיכנס" בחמאס בלי להבין את המציאות האסטרטגית והמדינית שבה נוהלה המלחמה. אני מקווה שזו היתה רק פוזה.

תא"ל (מיל") שלמה ברום הוא חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון